Groene golflengte
Van theorie naar praktijk

Raymond Schrijver

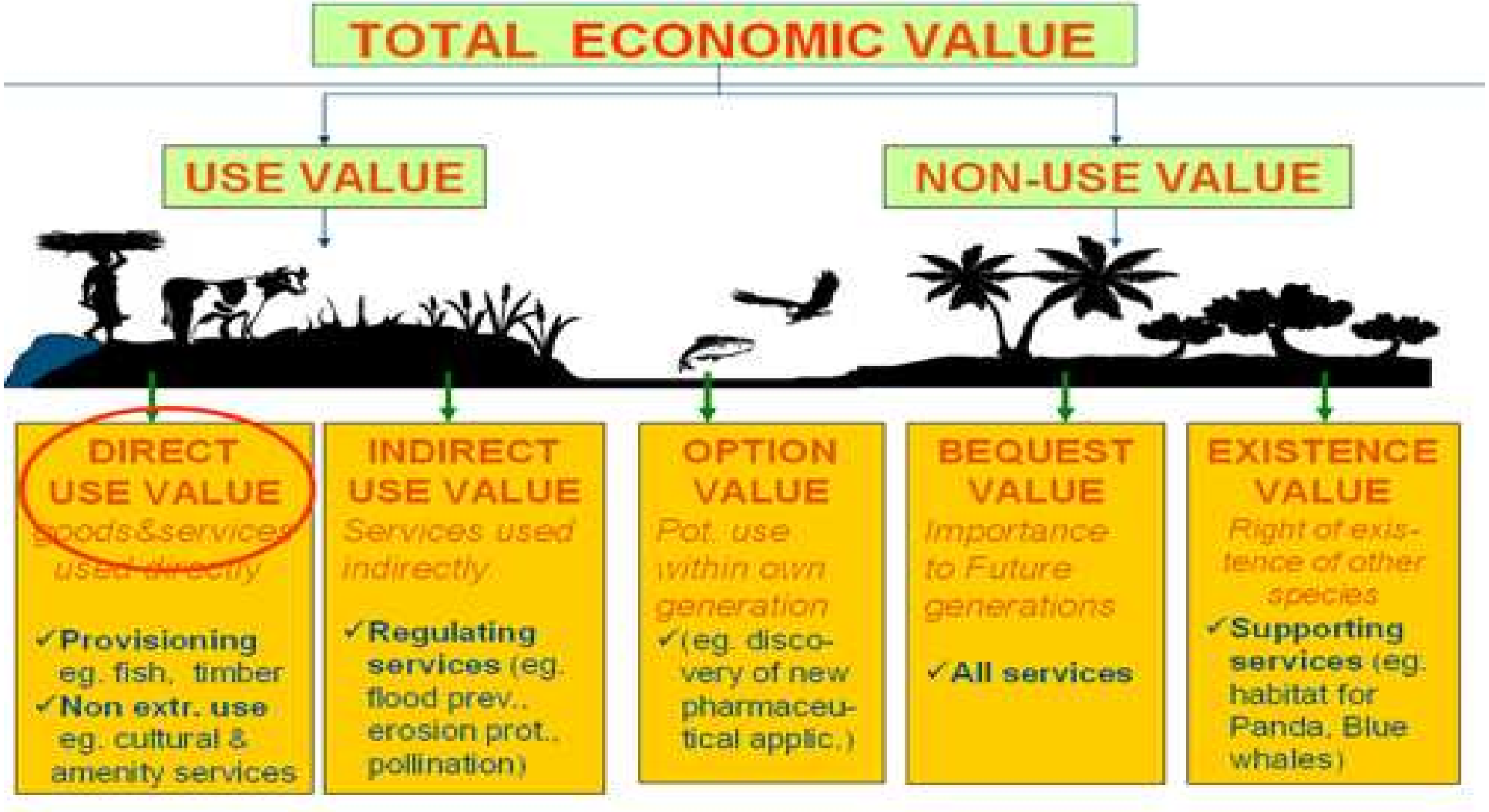

WAGENINGEN UR
For quality of life

John Locke, second treatise of government (1690)

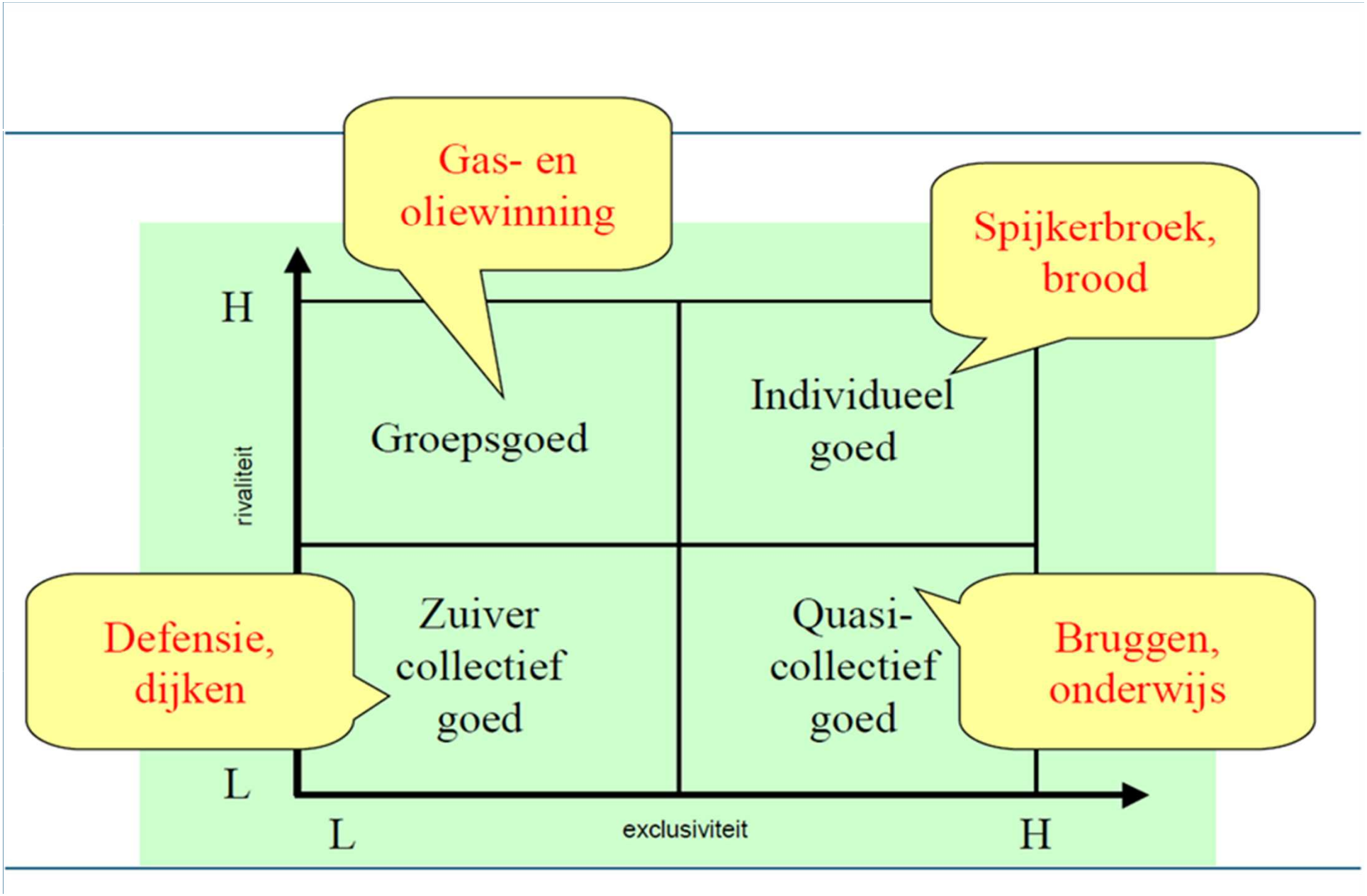
- Though the earth, and all inferior creatures, be common to all men, yet every man has a property in his own person: this no body has any right to but himself. The labour of his body, and the work of his hands, we may say, are properly his. Whatsoever then he removes out of the state that nature hath provided, and left it in, he hath mixed his labour with, and joined to it something that is his own, and thereby makes it his property.

Classification of property rights and proprietor (moderated after Ostrom and Schlager, 1996)

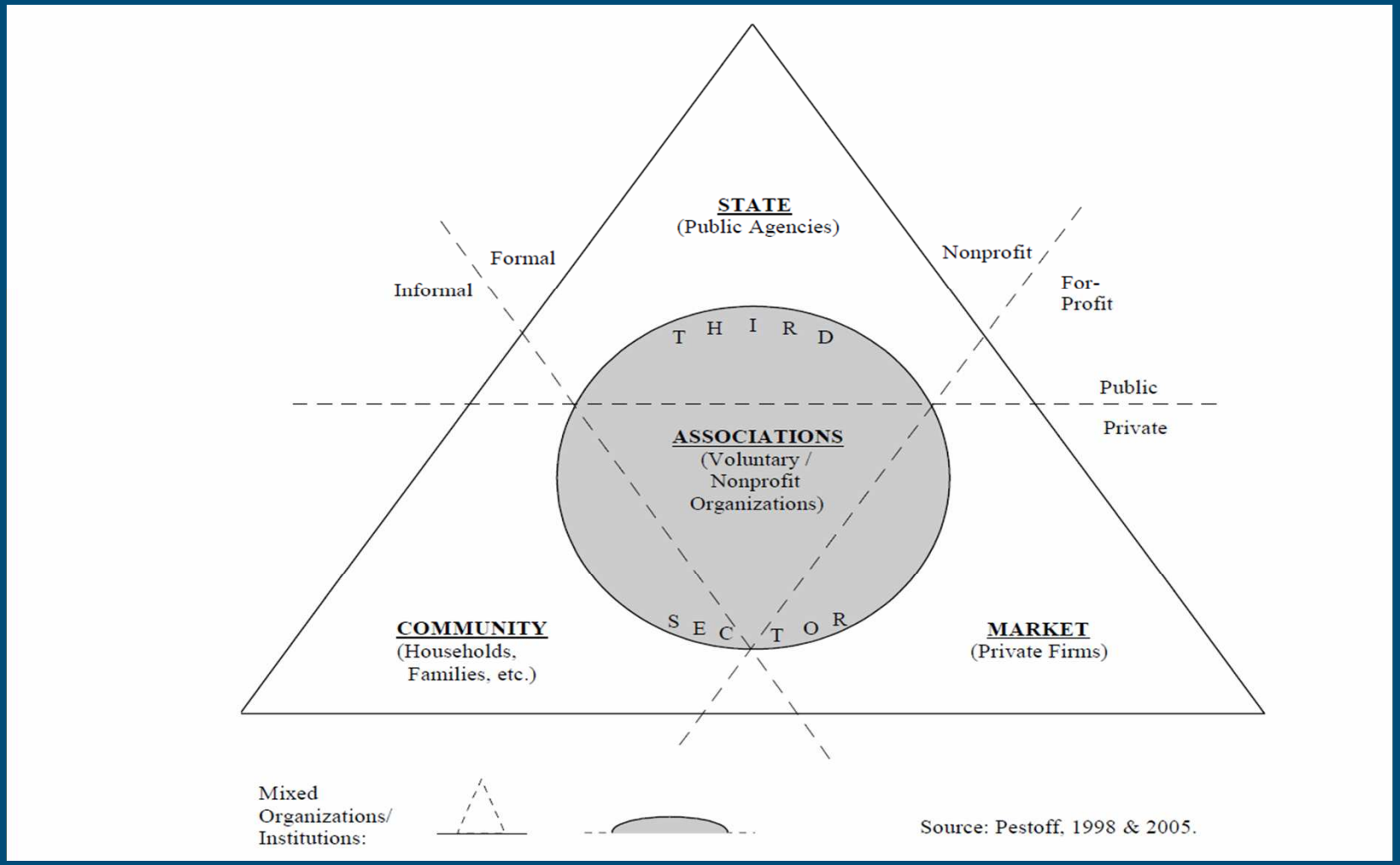
Type of right	Class of proprietor				Government Interference with property rights
	Full property rights / ownership	Tenancy / lease	Rights of extraction / grazing rights / open access	Rights of full / limited access	
Access	V	V	V	V	
Extraction / usufruct	V	V	V		V
Management	V	V			V
Exclusion	V	V			
Alienation	V				V

Bron: Rudolf de Groot

Gas- en oliewinning
Spijkerbroek, brood
H
rivaliteit
Groepsgoed
Individueel goed
Defensie, dijken
Zuiver collectief goed
Quasi-collectief goed
Bruggen, onderwijs
L
L
exclusiviteit
H

Welvaartsdriehoek van Pestoff

WAGENINGEN UR
For quality of life

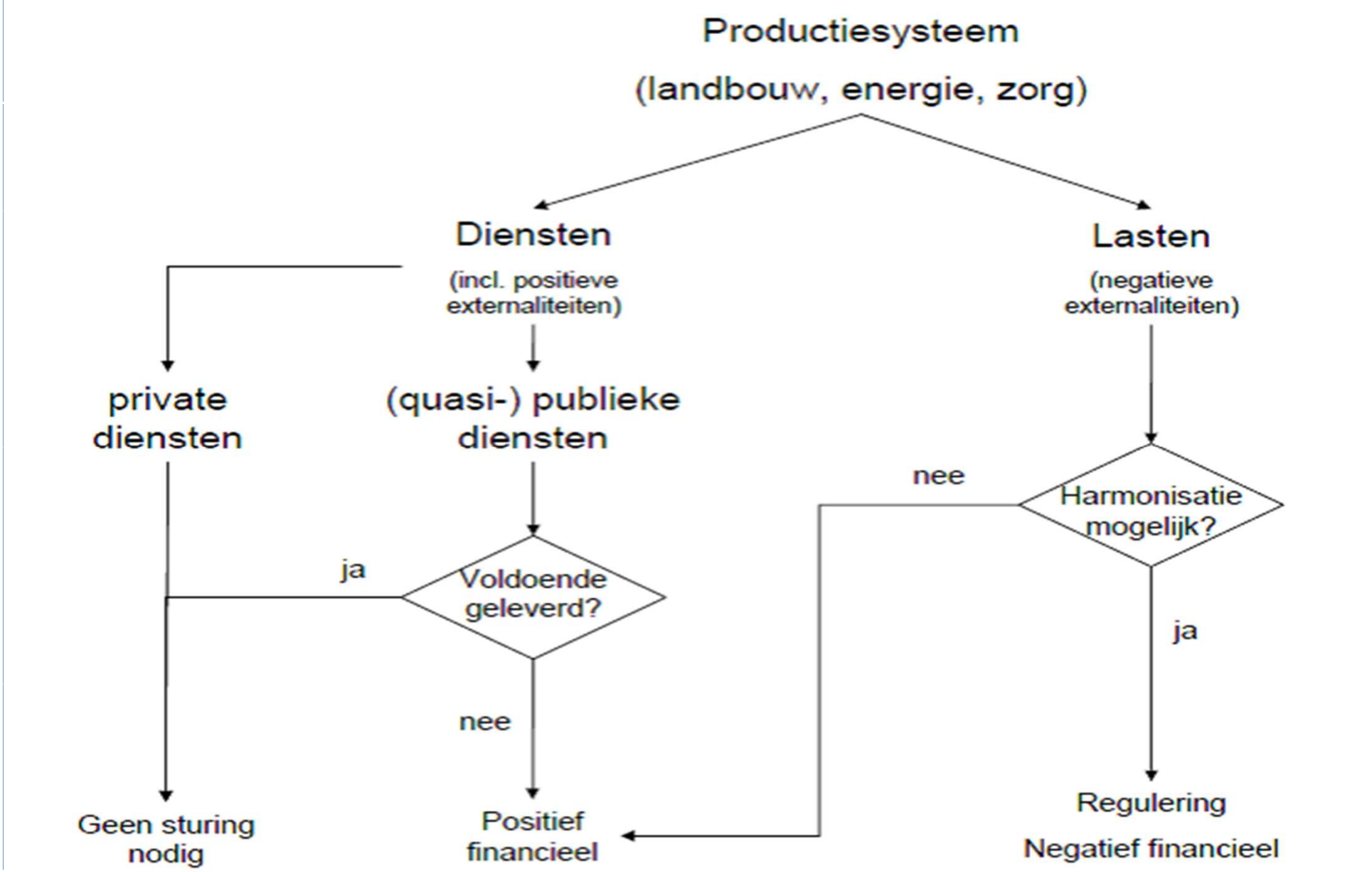
Het marktinstrument

- Ontmoeting
  - Aanbod en vraag
  - Producent en consument
- Mechanisme waar
  - Hoeveelheid wordt vastgesteld
  - Prijs wordt bepaald
- Marktfalen

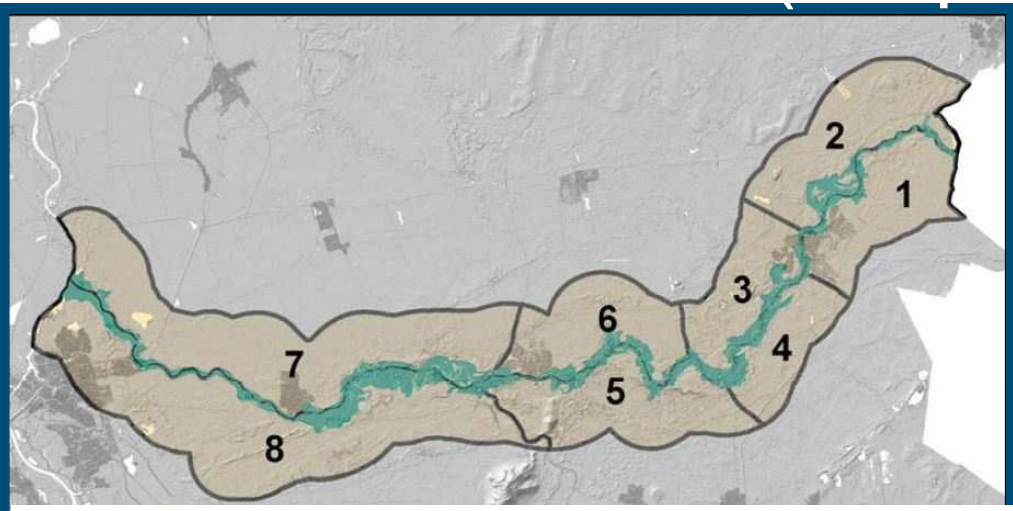
Level playing field

WAGENINGEN UR
For quality of life

Productiesysteem
(landbouw, energie, zorg)
Diensten
(incl. positieve externaliteiten)
Lasten
(negatieve externaliteiten)
private diensten
(quasi-) publieke diensten
nee
Harmonisatie mogelijk?
ja
Voldoende geleverd?
ja
nee
Geen sturing nodig
Positief financieel
Regulering
Negatief financieel

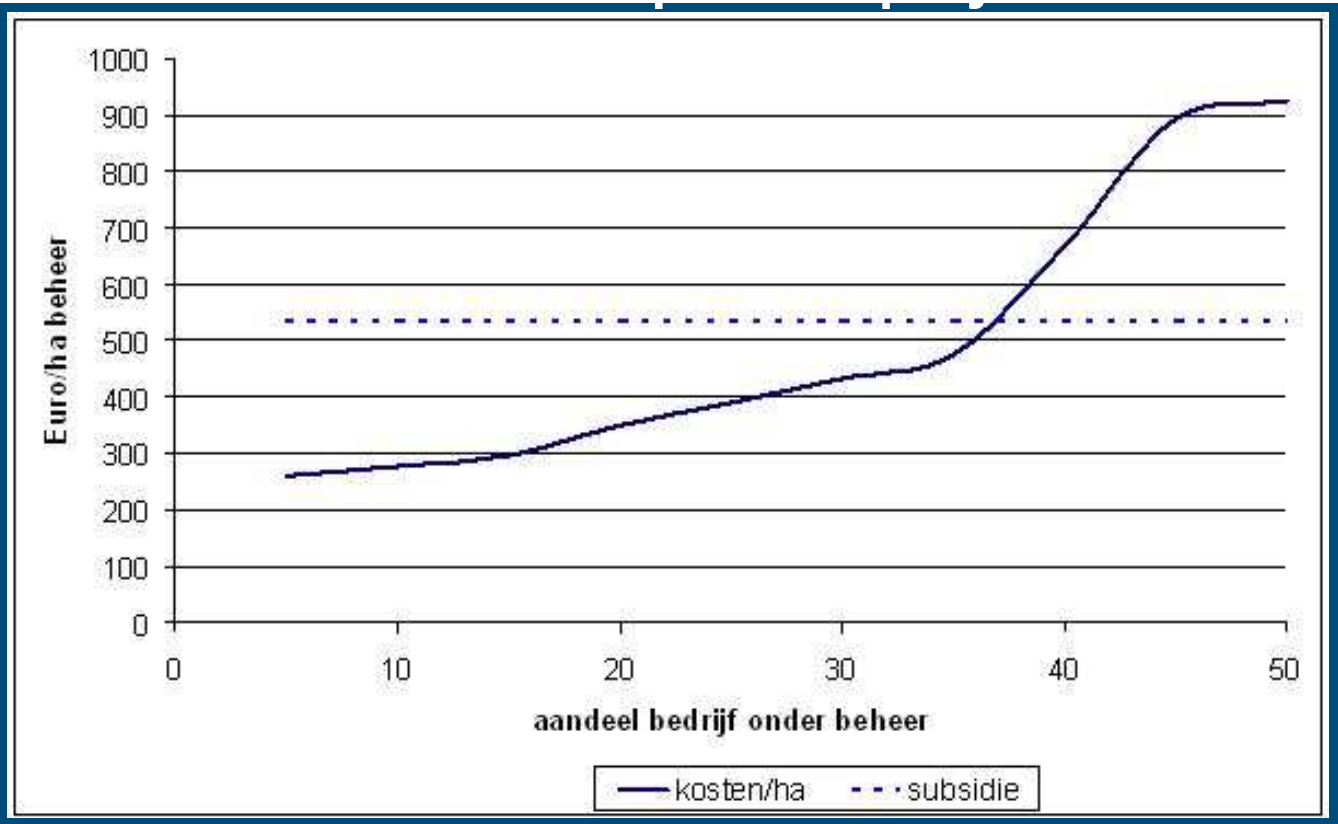
Voorbeeld Vechtdal (Corporaal et al. 2009)

Tabel 3 Verhouding tussen grond in de EHS en landbouwgrond per deelgebied in het Vechtdal en daarbuiten

Deelgebied	Oppervlakte (cultuur)grond (ha)			Percentage cultuurgrond binnen EHS	Oppervlakte EHS water (ha)
	EHS land	Landbouw buiten EHS	Totaal		
Hardenberg	159	95	254	62	30
Anevelde	37	310	347	11	18
Rheeze	202	217	419	48	23
Bergentheim	127	139	266	48	13
Beerze	319	117	436	73	32
Arriën-Stegeren	306	90	396	77	25
Oudleusen	519	291	811	64	95
Vilsteren	633	483	1116	57	90
Totaal in het dal	2301	1743	4045	57	325
Buitengebied	5791	24509	30300	19	25
Totaal	8093	26252	34345	24	350

Voorbeeld verloop kostprijs

- Kosten natuurbeheer bij oplopend areaal beheer; melkveebedrijf met 60 koeien en 40 ha (berekeningen met FIONA; Schrijver et al., 2008)

Stellingen:

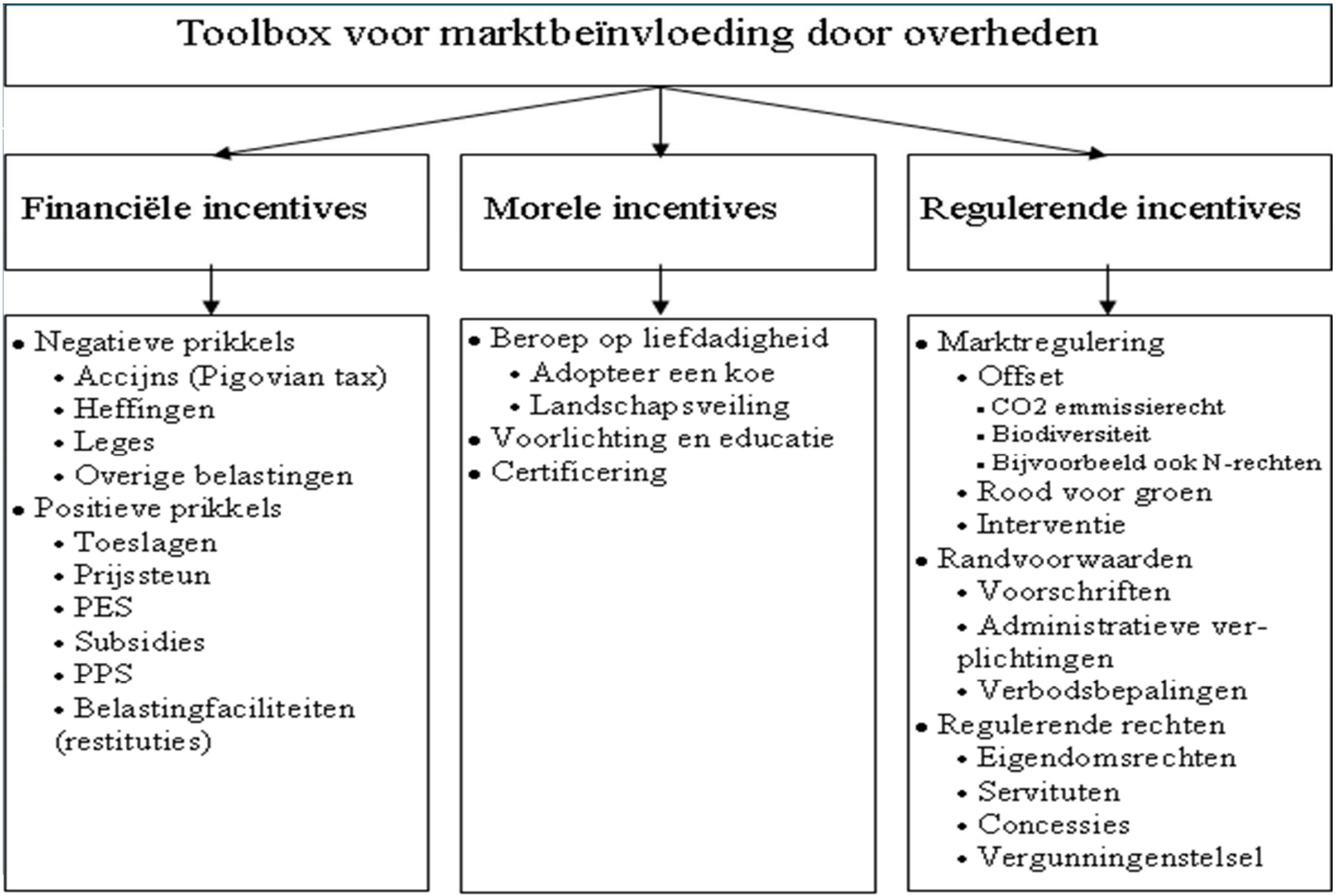
- Ook bij een (financieel) terugtredende overheid is er nog steeds een belangrijke rol voor haar weggelegd in het natuur- en landschapsbeleid
- Geld alleen is niet voldoende om de complexe onderhandelingen bij integrale gebiedsprocessen te laten slagen

- De volgende slides zijn niet gepresenteerd tijdens de masterclass, maar kunnen verhelderend zijn en verder zijn er enkele voorbeelden gegeven.

Producentengedrag

- Rent – seeking
  - Specialisatie
  - Schaalvergroting
  - Intensivering
- Externe effecten van productie (externaliteiten)
  - Positief (cultuurhistorisch landschap)
  - Negatief (vervuiling, verrommeling)
- Gemeenschappelijke verbondenheid in productie

Toolbox voor marktbeïnvloeding door overheden

WAGENINGEN UR
For quality of life

Praktijkvoorbeelden

- Welke instrumenten hanteert de overheid?
- Wat doet de markt?

Natuur en landschap in witte gebieden?

WAGENINGEN UR
For quality of life

- Energiehout?

WAGENINGEN UR
For quality of life

Boeren voor Natuur

WAGENINGEN UR
For quality of life

Landschapsveiling?

Conclusies

- Natuur en landschap afhankelijk van PES
- Verbeteringen in de incentive structuren leveren potentieel veel op
- Bijdrage via de markt vooralsnog gering